№ 135 ՇԱԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍԻ 23

1901

ՔՍԱՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՇԱԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍԻ 23 № 135

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարւան 6 րուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція «Мшакъ». կամ Tiflis, Rédaction «Mschak». Տելեֆոն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի եւ տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզւով.

Յայտարարութիւնների համար վճարվում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

Տելեֆոն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ճանապարհորդական զբօսանք. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արձագանքներ. Ժողովրդական համալսարան Բագւում. Նամակ Ախալցխայից. Նամակ Գեատիգորսկից. Նամակ Խմբագրութեան. Նամակ Խմբագրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.— ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.— ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ցուցահանդէս Ռիգայում.

ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԱՆ ԶԲՕՍԱՆՔ

—

Այս ամառ Անդրկովկասում մենք հիւր կունենանք պատանի ճանապարհորդների մի քանի խմբեր: Կիեվի, Աստրախանի միջնակարգ դպրոցների աշակերտներից կազմված առանձին խմբեր, ուսուցիչների ղեկավարութեամբ, կատարում են որոշ ծրագրով ճանապարհորդութիւններ և կը լինեն ի միջի այլոց Անդրկովկասում: Աշակերտական ճանապարհորդական խմբեր կազմվել են Ռուսաստանի շատ տեղերում, նպատակ դնելով ուսանելի և առողջարար ժամանակ անցկացնել ամառվայ մի քանի շաբաթների ընթացքում:

Նոյնը կարող էին անել և մեր երկրի դպրոցների աշակերտները, նրանց թւում և հայոց թեմական դպրոցների և Գէորգեան ճեմարանի աշակերտները: Այդպիսի փորձեր երբեմնապէս տեղի են ունեցել մեզանում և այժմ մի փոքր զբօսանք ձեռնարկել է Նոր-Բայազէտի դպրոցը:

Այդպիսի ճանապարհորդութիւնները, երբ նրանք խելացի են կազմակերպված, առաջացնում են շատ բարերար հետեւանքներ: Աշակերտները ծանօթանում են բնութեան հետ, սովորում են ճանաչել և ուսումնասիրել իրանց երկիրը և նրա մէջ ապրող ազգերին, ընտելանում են ճանապարհորդական զրկանքներին, կազմում են նոր, մտերիմ յարաբերութիւններ իրանց ուսուցիչների և նոյն իսկ ընկերների հետ և կապւում են իրանց դպրոցական կեանքը դրսի աշխարհի հետ:

Պէտք է տեսնել թէ յաճախ որ աստիճան խղճալի և անձեռնհաս դրութեան մէջ է լինում մեր դպրոցների սանը: Նա շատ անգամ շուարում և ապուշ է կըտրում այնպիսի հասարակ իրերի և երեւոյթների առաջ, որոնց մասին պարզ գաղափար ունի անկիրթ արհեստաւորների և շինականի զաւակը: Մեզ յայտնի են բազմաթիւ դէպքեր, երբ գիմնազիական աշակերտը չէ կարողանում տարբերել գոմշը կովից, ջորին ձիուց, այծը ոչխարից, չէ տեսել ցորենի արտեր, խաղողի այգիներ, անտառներ, չը գիտէ ինչ է գիւղը և գիւղական կեանքը, չէ տեսել ջրի մեծ աւազաններ, լճեր, ծովեր, խոշոր գետեր, աւերակ տեղեր, հնութեան յիշատակարաններ: Այդպիսի աշակերտը ճանաչում է կեանքը միայն գրքի միջոցով և երեւակայութեան ոյժով: Նա սովորում է արհեստական մի մթնոլորտի մէջ, ճիշդ գաղափար չունենալով բնական յարաբերութիւնների իրական արտայայտութիւնների մասին: Իսկ երբ ժամանակով նա գիրքն էլ թողնում է, այն ժամանակ նա սկսում է չափել աշխարհը և դատել նրա մասին այն նեղ շրջանի հայեացքներով և տեսակէտներով, որոնց մէջ նա սնվել, մեծացել է:

Աշակերտական ճանապարհորդութիւնը անկասկած չէ կարող լինել կերպով մաքառել սենեկային, փակված կրթութեան վնասակար ազդեցութեան դէմ: Այստեղ հարկաւոր է գործունէութեան մի ամբողջ սիստեմ: Բայց նա հաճելի, առողջարար և ուսանելի միջոցներից մէկն է, որից պէտք է օգտվել: Մեր դպրոցական վարչութիւնները կարող էին այդպիսի մի գործի համար գտնել անհրաժեշտ ծախքերը: Բացի այդ նրանց կօգնէին այդ գործերում և մասնաւոր անձինք իրանց նպաստներով:

Անշուշտ աշակերտական ճանապարհորդութիւնները պէտք է կատարվեն վստահելի ղեկավարների հսկողութեան տակ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔՆԵՐ

L

Մարկ Տուէն մի երգիծաբանական պատկեր ունի «Հարաւ-ամերիկական մամուլի ոգին» վերնագրով: Այդ պատկերում նա պատմում է, թէ ինչպէս ինքը ուզել է աշխատակցել Հարաւային Ամերիկայում հրատարակվող թերթերից մէկում: Լրագրի խմբագիրը, մշտական աշխատակից ընդունելով նրան, ցոյց է տուել նրան յատկացրած գրասեղանը եւ տուել է մի ռէվոլվէր, մի դաշոյն եւ մի գործիք բռունցքամարտի համար, առանց բացատրելու՝ թէ ինչու համար են դրանք, եւ յետոյ խնդրել է, որ, իր բացակայութեան պատճառով, նա մի օր կատարէ խմբագրի պաշտօնը:

Սկսվում է նոր աշխատակցի պաշտօնակատարութիւնը: Ահա ներս է մտնում մի կատաղած մարդ եւ, տեղեկանալով, թէ ով է խմբագիրը կամ նրա պաշտօնակատարը, առանց այլ եւ այլութեան հանում է ռէվօլվէրը եւ արձակում նրա վրա. Նոր աշխատակիցը պատասխանում է նոյն ձեւով, եւ այդ տարօրինակ բանակռուի հետեւանքը լինում է մէկի ականջի ծակվելը, միւսի քթի վիրաւորվելը: Անցնում է մի ժամ, ներս է մտնում մի ուրիշ պարոն եւ դաշոյնը ուղղում խմբագրի խեղճ պաշտօնակատարի վրա: Դաշոյններով «բանակռիւն» էլ վերջանում է, ի հարկէ, վէրքերով: Այնուհետեւ ներս է մտնում մի երրորդը, որ այդ միջոցներից աւելի գերադասում է բռունցքամարտը եւ այլն եւ այլն այդպէս մինչեւ երեկոյ:

Երեկոյեան գալիս է խմբագիրը, եւ Մարկ Տուէնը յայտնում է, որ ինքը հրաժարվում է աշխատակցութիւնից, որովհետեւ փորձով իմացաւ, թէ ինչումն է կայանում հարաւ-ամերիկական մամուլի ոգին:

Ձեզ անհաւատալի է թւում այդ պատմութիւնը, այնպէս չէ՞, ընթերցող: Բայց ասացէք, խնդրեմ, ինչո՞վ է տարբերվում դրանից Բագուի տեխնիկ պ. Դանիէլբէգեանի վարմունքը «Каспій»-ի խմբագրի հետ, որի մասին գրել էր «Մշակի» № 126-ում պ. Ն. Դուսթեան:

Պ. Դանիէլբէգեան անձամբ չէ ճանաչում «Каспій»-ի խմբագրին, նա էլ չէ ճանաչում պ. Դանիէլբէգեանին, ուրեմն այդ խմբագիրը ոչ մի չար դիտաւորութիւն ունենալ չէր կարող յատկապէս այդ պարոնի դէմ: Այնուհետեւ, այն յօդուածը, որ իր համար վիրաւորական է գտել պ. Դանիէլբէգեան, գրել է ոչ թէ խմբագիրը, այլ լրագրի մշտական աշխատակից պ. Մօնզօլ, որի ով լինելը յայտնի է ամենքին: Եւ չը նայելով դրան, պ. Դանիէլբէգեան իրաւունք է համարում ապտակել խմբագրին եւ Բագւում գտնվում են մարդիկ, որոնք հաւանում են այդ վարմունքին:

Ասում են, թէ պ. Դանիէլբէգեանին արդարացնում են, որովհետեւ յօդուածը գրված էր պասկվիլի ձեւով: Թոյլ տանք մի րոպէ, թէ բռնի ոյժը կարող է ապացուցանել մէկի արդարութիւնը կամ արժանի պատիժ համարվել պասկվիլեանտի համար, բայց ասացէք, խնդրեմ, մի՞թէ անարժան վարմունք չէ՝ բռնի ոյժ գործ դնել մի մարդու դէմ, որ պասկվիլի հեղինակը չէ:

Թէ գուցէ բագուեցիք կարծում են, թէ լրագիրների խմբագիրները պէտք է նոյն դերը կատարեն, ինչ որ կատարում էին Ստիւարտների ժամանակ անգլիական արքունիքում «wipping-boy» կոչվող երեխաները, որոնց ծեծելով պատժում էին ամեն անգամ, երբ փոքրահասակ արքայազնը չարութիւն էր անում:

Չէ, պարոններ, պնդեցէք, որ կան այնպիսի բացառիկ դէպքեր, երբ անպայման սուր վարմունքի հեղինակին բռնի ոյժով պատժելը եթէ ոչ ներելի, գոնէ հասկանալի բան է, բայց մտածեցէք մի րոպէ, լսեցէք ձեր խղճի ձայնին եւ խոստովանեցէք, որ պ. Դանիէլբէգեանի վարմունքը անարժան վարմունք էր եւ որ այդ դէպքում ոչ մի տարբերութիւն չը կայ «Մշակի» խմբագրին սպառնալիք ուղղող տխրահռչակ ուսանող Դրամպօվի եւ պ. Դանիէլբէգեանի մէջ, չը նայելով, որ պ. Դանիէլբէգեան յայտնի է Բագուի տեխնիկների մէջ իբր անպայման համակրելի երիտասարդ:

Եթէ ուզում էք, ամենացաւալին էլ հէնց այդ է, որ այդ անպայման համակրելի երիտասարդը, իր, ինչպէս պ. Դուսթեան ասում է, «նեարդոտութեան» րոպէին, թոյլ է տուել իրան վերին աստիճանի անարդար եւ ուրեմն վրդովեցուցիչ վարմունք մի մարդու վերաբերմամբ, որ այդ դէպքում անմեղ է եղել:

Տ. Ց.

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ ԲԱԳՒՈՒՄ

—

Վաղուց փայփայված գաղափարը վերջապէս իրականութիւն է գտնում: Առաջիկայ հոկտեմբերի 1-ից այստեղ կը բացվեն «հանրակրթական կուրսեր» կամ «ժողովրդական համալսարան», ինչպէս անուանում են արտասահմանում: Արդէն թոյլտուութիւն է ստացված եւ հարկաւոր նախապատրաստութիւնները տեսնվում են:

Նախաձեռնութիւնը պատկանում է Ն. Ալիբէգեանին եւ մի խումբ ինտելիգէնտների, որոնք զանազան ազգութիւնների են պատկանում: Այդ խմբի մէջ կան եւ երկու հայուհի՝ կին-բժիշկ Մելիք-Բէգլարեան—Օհանեան եւ ատամնաբոյժ օր. Ալիբէգեան:

Կուրսերի պատասխանատու անձնաւորութիւնն է տեղիս արական գիմնազիայի դիրեկտոր Պօբեդօնօսցեվ:

Նախաձեռնող հիմնադիր խումբը իր միջից ընտրել է գործադիր մի մարմին, որ հոգում, գործում, տնօրինում է արդէն: Այդ գործադիր մարմինը կազմում են՝ պ.պ. Ն. Ալիբէ-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ ՌԻԳԱՅՈՒՄ

(Նամակ Ռիգայից)

IV

Ինչպէս արդէն հաղորդել էինք, ցուցահանդէսի պաշտօնական բացումից յետոյ, մինիստրի օգնական Վ. Կովալեվսկի, վարչական յանձնաժողովի նախագահի, անդամների եւ միւս հիւրերի հետ անցան պատուէ ցուցահանդէսը: Բացատրութիւններ տալիս էին ինժեներ Վիգանովսկի եւ Շիրվինսկի: Ցուցահանդէսը շատ լաւ տպաւորութիւն թողեց Վ. Ի. Կովալեվսկու վրա, որը ամենայն ուշադրութեամբ եւ հետաքրքրութեամբ զննում էր էկսպօնատները եւ չարունակ հարց ու փորձ էր անում ցուցահանողներից: Մօտ 2 ժամ նայելուց յետոյ, հիւրերը, 300 հոգու չափ, ժողովվեցին ցուցահանդէսի գլխաւոր բէստօրանը, որը ծաղիկներով եւ կանաչով գեղեցիկ զարդարված էր, նախաճաշելու:

Երբ առաջ բերվեց շամպայնը, Վ. Ի. Կովալեվսկի առաջարկեց Նորին Մեծութիւն Թագաւոր Կայսրի եւ ամբողջ Կայսերական տան կենացը, որն ընդունվեց առանձին ոգեւորութեամբ եւ օրկէստրը նուագեց 3 անգամ ազգային հիմնը: Ապա ինժեներ Շուլերտ առաջարկեց ցուցահանդէսի պատուաւոր նախագահ ֆինանսների մինիստր Ս. Իւ. Վիտտէյի կենացը եւ կարդաց նրա ուղարկած շնորհաւորական հեռագիրը: Դրան հետեւեց Վ. Ի. Կովալեվսկու կենացը, որը միշտ առանձին սիրով եւ հոգատարութեամբ է վերաբերվել տեղական արդիւնաբերութեանը: Պրօֆէսօր Լօվիս իր երկար ճառով ցանկացաւ Ռիգայի ապագայ աճումը եւ ծաղկելը: Նրան նոր քաղաքագլուխ պ. Արմշտէդ պատասխանեց ցուցահանդէսը կազմողների կենացով. Ապա արտասանվեցին եւ ուրիշ ճառեր ու կենացներ: Ընդհանրապէս նախաճաշն անցաւ շատ աշխոյժ եւ վերջացաւ ժամը 6-ին, որից յետոյ հիւրերը նայեցին «Հին-Ռիգան», «Վենետիկը» եւ «Vogelwiese»-ը: Նոյն օրը կայացաւ Հէլսինգֆօրսի ֆիլարմօնական օրկէստրի առաջին համերգը: Երեկոյեան ամբողջ ցուցահանդէսը լողում էր էլէկտրական լուսաւորութեան մէջ: «Հին-Ռիգայում» ասեղ գցելու տեղ չը կար:

Այժմս մի թռուցիկ ակնարկ գցենք ցուցահանդէսի վրա: Մտնենք ցուցահանդէսը Տօտլէբէն բուլվարի գլխաւոր մուտքից: Ամենից առաջ աչքի է ընկնում Grose Industriehalle-ի փառաւոր կամարաձեւ շինութիւնը, որը բաց պատշգամբներով միացած է աջ կողմից «Kleine Industriehalle»-ի եւ «Baühalle»-ի հետ, ձախ կողմից «Conzertsaal» եւ «Restauration»-ի: Այդ շինութեան առաջը ընկած է մի աւազան, լուսաւորվող շատրուաններով, որը կազմում է ցուցահանդէսի ամենաչքեղ զարդը: Աւազանի վրա տեղաւորված է մի այլաբանական խումբ— աստուածուհիներ բանաստեղծական դիրքերով, որոնք ներկայացնում են «գեղարուեստը», «արդիւնաբերութիւնը» եւ «աշխատանքը»: Աստուածուհիների վերեւը կանգնած է լուսաւորութեան եւ առաջադիմութեան ոգին եւ էլէքտրական արեգակը ձեռքին ցոյց է տալիս նրանց իսկական ճանապարհը: Հեռուն, ֆօնի վրա, երեւում են Ռիգայի եկեղեցիների գագաթները, աշտարակները եւ բուրգերը:

Մեքենայական բաժինը («Maschienenhalle») եւ կաթսաները («Kesselhaûs») բռնում են էսպլանադայի համարեա $^1/_3$ տարածութիւնը: Բացի դրանից այս կամ այնտեղ ցրված են 26 հատ զանազան կիօսկներ, որոնցից մի քանիսը հիանալի են իրանց գեղեցիկ ճարտարապետական ոճով: Մնացած տարածութիւնը, բացի ուղիներից, թաղված է բուսականութեան մէջ: Գերմանական տոկունութիւն եւ աշխատանք է հարկաւոր, որ այդ աւազոտ գետնի վրա, որտեղ առաջ զինուորական վարժութիւններ էին տեղի ունենում, համեմատաբար կարճ ժամանակամիջոցում հրաշալի ծաղկանոցներ ստեղծվէին:

Սակայն թողնենք էսպլանադան եւ անցնենք Նիկոլայեւեան փողոցի վրա ընկած օդային կամուրջով եւ «Schützengarten-ով դէպի «Հին-Ռիգան» (Alt Riga): Schützengarten-ի նեղ ուղիներով քայլելով, յանկարծ ձեր առաջն է գալիս մի կարմիր բերդի պատ, ամբողջովին ծածկված մամուռով, ներքեւը մի խոր անցք, լայն դռնով. վերջինիս ճակատին կախված են հին ձեւի հաստ նիզակներ:

Անցնելով ծուռ փողոցներով եւ կոպիտ սալայատակով, հասնում էք հրապարակը: Այստեղ ձեր ուշադրութիւնն է գրաւում հասարակական ջրհորը, ժանգոտած ամանով եւ կիսափտած թոկով եւ «անպատւութեան սիւնը» իր յատուկ գործիքներով: Այս տեսակ սիւներին մեխում էին հին ժամանակները յայտնի ոճրագործներին եւ յանցաւորներին, միւսներին սարսափեցնելու եւ զգուշացնելու համար: Հրապարակի ձախ կողմը կառուցված է Schwarzhäupfer-ի տունը, իսկ աջ—աշտարակներ եւ խանութներ, որոնց ներքին յարկը բռնել է «Աուստերիան» գինետուն, միջնադարեան մեծ տակառներով, պատերին գերմանական քաղաքների դրօշակներով, զինանշաններով եւ ժամանակին համապատասխանող նկարներով: «Հին-Ռիգան»—դա միջնադարեան Ռիգայի շատ աջող գեղարուեստական նմանողութիւն է: Այստեղ իլլիւզիան կատարեալ է: Ոչ մի վայրկեան չէ մոռացված: «Հին-Ռիգայում» ամեն մի աննշան մանրամասնութիւն աչքից չէ թողնված: Ցաճախորդից չէ պահանջվում, որ նա դիմէ երեւակայութեան եւ տրամադրվի վաղօրօք որոշ եղանակով, որպէս զի զգայ իրան միջնադարեան քաղաքի մէջ: Այստեղ ամեն մի անկիւնից հնութիւն է փչում

կեան, պ. Մէլիքեան եւ Անուշ. Քալանթար։ Կուրսեր յաճախել ցանկացողները սրանց պէտք է դիմեն՝ մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու եւ այժմեանից իսկ անուանացուցակի մէջ մտնելու համար։

Սրանցից առաջինը, Ն. Ալիբէկեան, բնակվում է քաղաքում—Старополицейская փողոց, Ծատուրեանի տանը, Թիֆլիսի առեւտրական բանկին կից, երկրորդը՝ պ. Մելիքեան, բնակվում է Բալախանի, կառավարիչ «Балах. Т—ва» իսկ երրորդը՝ Անուշ. Քալանթար, Սեւ քաղաքում, կառավարիչ Հ. Մելիքեան եւ ընկ. գործարանի։

«Կուրսեր»-ում դասախօսութիւնները կը սկսվեն հոկտեմբերի 1-ից եւ կը շարունակվեն մինչեւ մայիսի 1-ը 1902 թւի։ Դասախօսութիւնները տեղի կունենան արական գիմնազիայում երեկոյեան 8-ից մինչեւ 10 ժամը։ Նոյն շինութեան մէջ միաժամանակ կը դասախօսվեն մի քանի առարկաներ։ Կուրսերը իրանց ճիւղերը պիտի ունենան եւ Սեւ քաղաքում եւ Բալախանի։ Կուրսերին յաճախորդ կարող են գրվել երկու սեռի անձինք, որոնք եւ միասին, խառն, ունկնդիր կը լինեն դասախօսութիւններին։ Կուրսերի վարչութիւնը աչքի առաջ ունի ունկնդիրների մի այնպիսի կօնտինգենտ, որ միջնակարգ կրթութիւն չէ ստացած, ասել է թէ քաղաքային դպրոցներից աւարտածներին եւ այլն։ Խնդիրը, ի հարկէ, անկարելի է սահմանափակել այդ սահմանագծով. նայած տեղական պայմաններին ու պահանջներին, կը տրվեն յարմարութիւններ աւելի պակաս պատրաստութիւն ունեցողներին էլ օգտվել կուրսերից։ Ենթադրում են, որ քաղաքում յաճախորդներ կը կազմեն՝ գրասենեակներում ծառայողներ, գործակատարներ եւ արհեստաւորներ, Սեւ քաղաքում եւ Բալախանի՝ գործակատարներ, արհեստաւորներ եւ նոյն իսկ բանւորներ։ Կուրսերը կունենան երեք տարվայ դասընթացք. բայց անհրաժեշտ է համարվում, որ ոչ միայն իւրաքանչիւր տարվայ դասընթացքը ամբողջութիւն կազմէ, այլ նոյն իսկ, ըստ կարելոյն, փոքր ի շատէ թէկուզ, ամբողջութիւն, աւելի ուղիղը—ամփոփումն ներկայացնէ իւրաքանչիւր դասախօսութեան։

Դասախօսութիւններ պիտի լինեն հետեւեալ առարկաներից. տոուածաբանութիւն. մաթեմատիկա՝ թուաբանութիւն, ալգեբրա, երկրաչափութիւն, եռանկիւնաչափութիւն, աստղաբաշխութիւն, ընդհանուր մեքենայագործութիւն։

Բնական գիտութիւններ՝ ֆ ի զ ի կ ա ընդհանուր եւ էլեքտրականութիւն ու էլեքտրատեխնիկա, բուսաբանութիւն։ Ք ի մ ի ա—օրգանական եւ անօրգանական, կենդանաբանութիւն, երկրաբանութիւն եւ բակտերիօլօգիա, աշխարհագրութիւն եւ ազգագրութիւն։ Գործնական բժշկականութիւն՝ առողջապահութիւն, ֆիզիօլօգիա եւ մարդակազմութիւն, բժշկական սկզբնական օգնութիւն։

Հասարակական եւ հումանիտարական գիտութիւններ, գրականական պատմութիւն՝ ռուսաց եւ օտարազգիների, պատմութիւն—ռուսաց, ընդհանուր եւ արեւելքի պատմութիւնը, հոգեբանութիւն, փիլիսոփայութիւն պատմութեան կուլտուրական պատմութիւն, քաղաքական տնտեսագիտութիւն եւ վիճակագրութիւն, արդիւնաբերութեան պատմութիւն, էսթետիկայի եւ արուեստագիտութեան պատմութիւն, իրաւագիտութիւն, տեսական եւ գործնական երաժշտութիւն, մանկավարժութիւն։

Հաշուապահութիւն եւ մեքենայագործութիւն։

Լեզուներից՝ ֆրանսերէն, գերմաներէն, անգլիերէն եւ տեղական։

Վերոյիշեալ առարկաների համար հրաւիրված են մասնագէտ դասախօսներ, որոնց մեծագոյն մասը հաստատված է ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձուից։

Դասախօսողներից շատերը արդէն ն րկայացրել են իրանց դասախօսութեան առարկայի մանրամասն ծրագիրը։ Դասախօսողների մեծ մասը պիտի դասախօսէ ձրի. վարձ կը ստանան միայն ուսուցչութեամբ պարապվողները, որոնք կուրսերում դասախօսելու պատճառով հարկադրված պիտի լինեն թողնել իրանց մասնաւոր դասերը։ Կուրսերը ֆօնդ չունեն. եկամուտի աղբիւրները պիտի կազմեն՝ այդ նպատակով տրվող երեկոյթներից, ներկայացումներից եւ գրօսանքներից ստացած արդիւնքը եւ յաճախորդների այցեվճարները։ Յաճախորդը, օգտվելու համար բոլոր դասախօսութիւններից, պիտի վճարէ տարեկան 10 րուբլի, կէս տարվայ համար 5 ր.։

Մի առարկայի դասախօսութիւն լսելու համար պիտի վճարել տարեկան 2 ր., կէս տարվայ 1 ր. մի դասախօսութիւն լսելու համար պիտի վճարել 10 կոպէկ միայն։

Ամենաքաղցր հրճուանքով ողջունելով այդ նպատակայարմար ձեռնարկութիւնը, ի սրտէ ցանկանում ենք աջողութիւն եւ ունկնդիրների ստուար բազմութիւն։

Ն. Դուլթեան

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

Յունիսի 18-ին

Մեր վիճակի փոխանորդ Եղիշէ վարդապետ Մուրադեանը, կիրակի, յունիսի 17-ին, Ախալցխայից ուղեւորվեց Էջմիածին, այնտեղից էլ գնալու է իր նոր պաշտօնատեղին, Թաւրիզ։ Արդէն յայտնի է, որ յունիսի 10-ին Թաւրիզից Մուրադեան վարդապետը հեռագիր էր ստացել, որ իրան նորից ընտրել են Ատրպատականի առաջնորդ։ Արդէն նախընթաց օրվանից եկեղեցում ծանուցվել էր, որ կիրակի, յունիսի 17-ին, յաջորդը պատարագիչ ինքը պիտի լինի եւ իր վերջին հրաժեշտի ողջոյնը պիտի տայ։ Կիրակի օրը ս. Փրկիչ եկեղեցին լիքն էր երկսեռ բազմութեամբ, ամենքն էլ եկել էին իրանց երեք ամսեայ յաջորդի վերջին քարոզը լսելու։ Պատարագի մէջտեղում պատարագիչ յաջորդը դարձաւ ժողովրդին եւ տուեց իր հրաժեշտի վերջին ողջոյնը։ Մուրադեան վարդապետի Ախալցխայից հեռանալը մեր հասարակութեան ցաւ պատճառեց։ Չը նայած որ միայն երեք ամիս էր, ինչ այստեղ էր գտնվում այնուամենայնիւ իր սիրալիր բնաւորութեամբ, գեղեցիկ խրատներով եւ ժողովրդասէր ընթացքով միանգամայն գրաւել էր հասարակութեան համակրանքը։

Պատարագից յետոյ, եկեղեցում, փոխանորդի հրաւէրով եւ նախագահութեամբ, կայացաւ քաղաքիս ծխականների ընդհանուր ժողովը ս. Փրկիչ եկեղեցու նոր երէցփոխ ընտրելու համար։ Ինչպէս յայտնի է, սրանով երկրորդ անգամն է, որ ծխականները ժողովի են հրաւիրվում երէցփոխ ընտրելու, ուստի նախագահը, ծխականների թւին նայելով, ժողովը բացված յայտարարեց եւ առաջարկեց եկեղեցու համար ընտրել մի յարմարաւոր երէցփոխ։ Աւելի նպատակայարմար է, որ ընտրվի երիտասարդ անձն, որը աւելի աշխատասէր եւ եռանդոտ կը լինի, քան ծեր մարդը։ Ժողովում երկար վիճաբանութիւններ եղան. ծխականների մեծամասնութիւնը, աւելի երիտասարդ դասակարգը, պահանջում էր, որ երէցփոխական պաշտօնը ռոճիկով լինի, իսկ միւսները, նախագահի հետ՝ հակառակն էին պնդում, գտնելով այդ միանգամայն եկեղեցու ոգուն եւ սկզբունքին հակառակ։ Դարձեալ վիճաբանութիւններ, դարձեալ անտեղի ճառաբանութիւններ, իբրեւ թէ ապացուցանելու համար, որ կարելի է ռոճիկով երէցփոխ նշանակել։ Մուրադեան վարդապետը այդ հարցը քուէարկեց. ձայների բազմութեամբ որոշվեց որ ս. Փրկիչ եկեղեցու համար նշանակվի ռոճիկով երէցփոխ։ Այդ մասին իսկոյն կազմվեց արձանագրութիւն, որպէս զի կօնսիստորիայից այդ մասին թոյլտուութիւն ստացվի։ Արձանագրութիւնը վերջանալու վրա էր, երբ ծխականներից մի քանիսը ձայն հանեցին, թէ աւելի նպատակայարմար է այժմեանից ընտրել երէցփոխ, իսկ ռոճիկի մասին իր կարգով յետոյ թոյլտուութիւն ստանալ կօնսիստորիայից։ Կրկին բորբոքվեցին կրքերը, տեղի ունեցան աղմուկներ, վիճաբանութիւններ, որոնք այն աստիճանի հասան, որ նախագահը ստիպված էր ժողովը փակել։

Գ.

ՆԱՄԱԿ ՊԻԱՏԻԳՈՐՍԿԻՑ

Յունիսի 17-ին

Գիտութիւնը նոյնպէս հարստահարվում է եւ ունի իր շարլատանները։ Որքան էլ բարձր լինի բժշկականութիւնը, իբրեւ գիտութիւն, այնուամենայնիւ նա ունի այնպիսի շարլատան ներկայացուցիչներ, որոնք ստորացնում եւ ի չարն են գործ դնում այդ գիտութիւնը։ Հանքային ջրերը էսկուլապների համար շատ առատ հունձ են ներկայացնում իրանց բազմաթիւ հիւանդներով, որոնք զանազան տեղերից եկած լինելով՝ ընկնում են պատահական էսկուլապի ձեռքը, որը եւ ծծում է դիւրահաւատ հիւանդներին։ Այսպէս նորերս ռուս թերթում մի վերին աստիճանի զարմանալի եւ ստոր դէպք էր պատմված։ Մի հիւանդ գնում է ատամնաբոյժի մօտ իր մէկ փչացած ատամը լցնելու։ Բժիշկը սկսում է մաքրել, փորել եւ փորփրել եւ լինչ. ի մեծ զարմանս հիւանդի՝ յայտնում է, որ փչացած են հինգ ատամ մէկի տեղ։ Բանից դուրս է գալիս, որ մնացած չորսը բժիշկը դիտմամբ փորել է, որ յետոյ լցնէ, ի հարկէ, հնգապատիկ աւելի փող ստանալով։ Զգաւոր հիւանդը դիմում է, դիցուք, բժշկին, ի հարկէ իր կարողութեան չափ կամենալով վարձատրել. դեռ չը քննած՝ բժիշկը յայտնում է, որ իւրաքանչիւր անգամին պէտք է 3 ր. վճարել կամ ուղղակի յայտնում է՝ բժշկելը կարժենայ այսքան րուբլի։ Թէեւ գուցէ հիւանդը բոլորովին կարօտ չէ երկար բժշկութեան, այնուամենայնիւ հաւատալով բժշկին, ստիպված է վարձատրել նրան, միայն եւ աւելորդ ծախսերի տակ մտնել։

Այստեղ են եւ մեր յայտնի պօպուլեարիզատոր բժիշկները՝ պ. Բուղուղեան եւ պ. Արծրունի, որոնք լաւ համարում ունեն եւ բաւական մեծ պրակտիկա։

Ց. Գենջեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Շուշի, յունիսի 12-ին

Այս րոպէիս օրվայ հարցը Շուշում՝ թեմական դպրոցն է, որը գրաւել է ընդհանուրի ուշադրութիւնը։ Շատ կողմերից յետոյ, ամենքն էլ համոզվեցին, որ դպրոցն անտանելի դրութեան մէջ է եւ ապագայում աւելի վատ է լինելու, եթէ շարունակի միայն այժմեան տեսուչը։

Տեսուչը՝ բացի նրանից որ պէտք է լինի ուսումնական, նա պէտք է լինի ազնիւ եւ բարեխիղճ։ Առանց այս յատկութիւնների, ոչ մի աստիճանաւոր, ոչ մի պրոֆէսոր, ոչ մի տաղանդ չէ կարող կառավարիչ լինել ոչ թէ 6—700 աշակերտ ունեցող դպրոցի, այլ եւ տասնեակ աշակերտ ունեցող փոքր ուսումնարանի։

Ամբողջ Շուշին ոտի կանգնած աղաղակում է, թէ Բենիկ վարդապետը անընդունակ է տեսչի պաշտօն վարելու, բայց մի տարվայ համար հրաւիրված Բենիկը ընտրվում է երեք տարով եւս ($4^1/_2$ ձայնով ընդդէմ 3-ի)։ Այդ մենք իմացանք տեղեկագրից, որ տեսուչը պատրաստել է երկար ժամանակի ընթացքում։ Տեսուչը՝ կարդալով այդ տեղեկագիրը դպրոցի տարեկան ակտին՝ հրապարակով, առանց քաշվելու, միայն իրան էր գովում եւ ամեն մի լաւ բան իրան էր վերագրում։ Այդ արդէն բաւական էր գաղափար կազմելու համար, թէ ինչքան անաչառ է նա դպրոցական գործում։ Մեր ստացած տեղեկութիւններից, երեւաց, որ տեղեկագիրը հետեւանք չէ դպրոցական կեանքի, այլ շինծու՝ մի յօրինված պատմութիւն արտաքին փայլ տալու եւ միամիտ հասարակութիւնը գրաւելու ու նրա աչքում թոզ փչելու նպատակով։ Չը նայած որ Բենիկ վարդապետը կարգադրել էր չը թողնել, որ դահլիճը մտնեն իր վռնդած աշակերտները, կանգնեցրել էր 6-րդ դասարանի աշակերտներին իր ամբիոնի մօտ եւ մուտքը արգելել միւս դասարանների աշակերտների համար, չը նայած որ հանդիսականներ հրաւիրված էին տոմսակներով, այնուամենայնիւ տեղեկագրի ընթերցման ժամանակ հասարակութեան միջից բարձրաձայն բողոքեցին, աղաղակելով, որ սուտ է կարդացած տեղեկագիրը։ Եւ հանդէսը, ինչպէս յայտնի է, ընդհատվեց։

Հարցնում ենք. «ինչո՞ւ դպրոցը ենթարկված

եւ գերմանական ոգին ամեն տեղ է թագաւորում։ Միակ ռուսական բանը—դա մի խանութի գլխին կպցրած յայտարարութիւնն է, «любая вещь 20 коп.» մակագրութեամբ։

Ի նկատի առնելով, որ ցուցահանդէսը այն ժամանակ աջողութիւն կունենայ, երբ շատերը կը յաճախեն, կառավարիչ յանձնաժողովը, հասարակութեանը գրաւելու նպատակով, զուարճական մասին մեծ տեղ է տուել։ «Vogelwiese» կոչված մասը հէնց յատկապէս դրան է նուիրված։ «Vogelwiese»-ն մի միջազգային կրկէս է շատ էժան եւ լաւ ռեստորաններով։ Այդտեղ հանդիպում էք ամեն տեսակ տիպերի, լսում զանազան լեզուներ։ Գերմանացի արհեստաւորի եւ ռուս վաճառականի հետ խառնվել են իտալացի պատկերահանը, ֆրանսիացի քաղցրավաճառը, յոյն սպունգավաճառը եւ այլն. հարաւ եւ հիւսիս միացած են իրար հետ։ Ամեն կողմը ծիծաղ, աղմուկ, ճիչ եւ հիւմոր։ Հրապարակի վրա ցրված են առանձին կիոսկներ զանազան պանօրամաներով, բիօսկօպներով եւ կինեմատօգրաֆներով։ Աչքի է ընկնում Գօբէյի նկարած տրանսվաալեան պատերազմի պանօրաման, որտեղ ցոյց են տալիս էլեկտրական լուսաւորութեան տակ տեսարաններ անգլօ-բօէրական պատերազմի գլխաւոր դէպքերից։

Բայց ժողովրդի ամենասիրած տեղը այսպէս կոչված «ամերիկական լեռներն» են։ Սիւների վրա ամրացրած ռէլսեր են այդ «լեռները», որոնց վրայով արագութեամբ սահում են փոքրիկ վագօններ, մերթ բարձրանալով, մերթ ցածրանալով։—Վագօնները լցվում են յաճախ եւ ինտելիգէնտներով, զօրեղ տպաւորութիւնների սիրահարներով։

Հետաքրքրական է նաեւ «Դահօմէյի գիւղը» առանձին շինութեան մէջ, բարձր պարիսպով, որտեղից երբեմն լսվում են վայրենի աղաղակներ եւ զէնքերի շառաչիւն։ 40-ի. չափ իսկական աֆրիկացի, սաթի պէս սեւ կանայք, տղամարդիկ եւ երեխաներ, կարճ հագուստներով, տկլոր ձեռքերով ներկայացնում են զանազան նիգրիտոսական խաղեր եւ պարեր հրացաններով, սրերով, սարքում են մենամարտութիւններ, բռունցքամարտեր եւ այլն։ Այդ բոլորը կատարվում է վայրենի թմրկահարութեամբ եւ երգեցողութեամբ։ Ներկայացումից առաջ մի կախարդ՝ ծամածռելով, գալարվելով եւ ճչալով, ինչ որ աղօթքներ է անում գանգի առաջ։ Այդ խումբը այս տարի եղել է Բերլինում եւ համարեա բոլորն էլ խօսում են անգլիերէն, իսկ գլխաւոր կառավարիչը, մի իսկական Օթէլլօի տիպ, գիտէ նաեւ 3 ուրիշ լեզուներ։ Ամբողջ գիւղից անախորժ գարշահոտութիւն է բուրում։

«Վենետիկը Րիգայում» ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ մի սովորական կաֆէ-շանտան։ Ջրանցքի վրայի տախտակամածից երգում է իսկական իտալական երգիչների անձայն խումբը։ Շուրջը կախված են դեկօրացիաներ Վենետիկի տեսարաններից։ Իտալական գոնդօլները լողում են ջրանցքի վրա մեծ թիակների հարուածների տակ, որոնցով շատ ճարպիկ եւ հմուտ ղեկավարում են իտալացի գոնդօլիերները, երգելով միաժամանակ իրանց ազգային երգերը։—«Վենետիկում» գտնված «Conzert-Theater»-ում դուրս են գալիս դերասաններ, կատարելով գլխաւորապէս երգեր կոմիքական ռեպէրտուարից։ Սրանք անտրակտների միջոցին շրջում են ամբողջ Վենետիկը եւ ուղղակի կանաչ գետնի վրա, բազմաթիւ սեղանների առաջ, սրճարանի մօտ, պարում են եւ երգում, նուագելով գիտարների եւ մանդօլինների վրա։ Շուրջը վխտում են իբր թէ իտալուհիներ, ազգային հագուստներով, առաջարկելով զանազան ուտելեղէններ եւ խմիչքներ։

Գեղարուեստական ընկերութիւնը բացել է քաղաքային սկզբնական դպրոցների շինութեան մէջ (Տօտլեբէն բուլվար) հին եւ նոր բալտիացի նկարիչների ցուցահանդէսը։ Պատկերները ժողոված են թէ մուզէներից եւ թէ մասնաւորներից։ Այստեղ հանդիպում էք յայտնի Գէբգարդի եւ Դիւկէրի պատկերների շարքում, Բօսման, Լիպգարդ եւ Նիֆ անուններին։ Նոր նկարիչներից ցուցահանդէսի պարծանքն են կազմում՝ Պուրվիտ, Վալտէր եւ Ջարրէնգը։—Հետաքրքրական է նաեւ քանդակագործների ցուցահանդէսը։ Այստեղ կան Պարիզին եւ Բերլինին քաջ յայտնի բալտ Բերնեվիցի, Շտարկի եւ Բերնշտամի աշխատանքները։

Ֆինլանդական ֆիլարմօնիական օրկէստրը, որը ամեն օր երեկոները տալիս է իր համերգները Եայլանդայի ռեստորանում, արդէն գրաւել է հասարակութեան ուշադրութիւնը եւ սիրելին դարձել, շնորհիւ հմուտ ղեկավարի, լաւ կազմի եւ բազմակողմանի ռեպէրտուարի։ Օրկէստրը ղեկավարում է պ. Շնէյֆօգդը, (Րիգային առաջվանից ծանօթ), երբեմն Սիտտը եւ Նօվակը։—Վերջինս Հէլսինգֆօրսի կօնսերվատորիայի պրօֆէսոր է եւ հրաշալի սօլիստ ջութակահար։ Միւս սօլիստներից յիշենք նաեւ Կիլմանին, ֆօն-Լինդէլէֆին, Կօրբախին, ֆօն-Ցվայբէրգին եւ ուրիշներին։

Յունիսի 4-ին ցուցահանդէսը այցելեց հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստր իշխան Խիլկօվ։ Առանձին ուշադրութիւն նուիրեց մինիստրը մեքենայական պավիլիօնին։ «Ունիօն», Րիխարդ Պօլէ եւ Մանտէլի ընկերութիւնների էլէկտրական եւ միւս մեքենաները ամենահաճելի տպաւորութիւնը գործեցին իշխան Խիլկօվի վրա, որը նա մի քանի անգամ արտայայտելուց յետոյ, աւելացրեց, որ Րիգայի մեքենագործութեանը փայլուն ապագայ է սպասում։ Բացատրութիւններ նրան տալիս էր մասնագէտ պ. Ենգէնը։ Իշխ. Խիլկօվը, իր սեփական լուսանկարչական գործիքով, 20-ից աւելի նկարներ հանեց, գլխաւորապէս «Հին-Րիգայից»։

Ցուցահանդէսը յաճախում են օրական մօտաւորապէս 5000 հոգի։ Մուտքի վճարը փոփոխական է։

Զ. Գեղամեանց

պիտի լինի այսպիսի մի աննախանձելի դրութեան»։ Եւ պատասխանում ենք.—«Նրա համար, որ Բենիկ վարդապետը կարողացել է իր չողոքորթութիւններով հաճոյանալ բուրժուա դասակարգին. Նա այժմս էլ, այդ փորձութիւններից յետոյ էլ, առաջնորդի հետ վիզիտներ է անում հարուստների մօտ, որպէս զի նրանց ոյժով հաստատ մնայ իր պաշտօնում եւ արժանանայ նրանց աջակցութեան, որին նա դիմում է միշտ։

Եւ յենվելով աղայական դասակարգի աջակցութեան վրա, նա դպրոցի վարչութեան մէջ մտցրել է եզուիտական կարգեր։ Նա իր խըստութեամբ այն տեղն է հասել, որ արգելում է դպրոցի երաժշտագէտ ուսուցչին ազատ ժամերում պատրաստած բարեգործական նպատակով կօնցէրտ տալու։ Նա ունի արբանեակների, աշակերտների ու ծառաների լէգէօն, որոնց յանձնում է հսկել միւս աշակերտների ամեն մի քայլին։ Ահա ձեզ կրթութիւն, որ տանում է աշակերտներին միմիայն դէպի կորուստ։

Վարդապետը չէ կարողանում զսպել իր ցուցամոլութիւնը եւ հասարակութեան մէջ, ընտանիքներում էլ։ Օգուտ քաղելով հարսանիքի եւ խնջոյքի հրաւէրներից եւ մեծ բազմութեան ներկայութիւնից, վեր է կենում եւ երկար ճառ խօսում։ Երբ մի անգամ էլ Խանդամիրեանի թատրոնում մի մեծ հարսանիքում բեմ է բարձրանում եւ երկար խօսում սիրոյ զանազան տեսակների մասին, հանդիսականները պատգամաւոր են ուղարկում բեմ, որը գալիս է եւ ասում. «Հայր սուրբ, բաւական է»։

Ահա ինչպէս է պահվում Բենիկ վարդապետը Շուշում։

Կարա-Մուրզա

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Եւլախ, յունիսի 16-ին

«Մշակի» № 128-ի ներքին լուրերում տըպված հեռագրում Եւլախից՝ անճշդութիւններ կան, որ եւ հարկ եմ համարում ուղղել։

1) Ամսիս 13-ին Շուշուց բաց թողնված օմնիբուսը ոչ թէ վեց տեղանի է եղել, այլ տաս։ 2) Նոյն օր օմնիբուսում եղել են ոչ թէ 14 հոգի, ինչպէս հեռագրում յիշված է, այլ 7-ը, որ եւ իբրեւ ճշմարտութեան ապացոյց սրա հետ ներփակ ուղարկում եմ նոյն օրվայ օմնիբուսի րէէստրը, այսինքն անցագիրը, № 163։ 3) Օմնիբուսի չուշ գալու պատճառը ոչ թէ կառապանի անփորձութիւնն է եղել, որը 15 տարվայ կառապան է, այլ թէ ափի մօտ կառքի ընդհարումն ջրի բերած քարերին։ 4) Ճանապարհորդներից ոչ ոք չէ վնասված, ինչպէս գրված էր եւ հեռագրում, եւ իրեղէններից էլ ջուրը ոչինչ չէ տարած։ 5) Այս տարի այդ դէպքը ոչ թէ մեզ հետ է պատահած միայն, այլ եւ ուրիշների հետ։

Աբրահամ Տէր-Գասպարեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեզ հաղորդում են, որ կովկասեան ցուցահանդէսի ղեկավարները հինգշաբթի, յունիսի 21-ին, մշակեցին ձիաբուծութեան ցուցահանդէսի ծրագիրը։ Ցուցահանդէսի այդ բաժինը պէտք է բացվի սեպտեմբերի 20-ին եւ շարունակվի մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը։ Նոյն նիստում մշակվեց եւ կաթնատնտեսական բաժնի ծրագիրը։ Այդ բաժնի մի մասը պէտք է բացվի օգոստոսի 20-ին, իսկ միւսը սեպտեմբերի 25-ին։ Թռչունների, չների խոզերի ցուցահանդէսը պէտք է լինի հոկտեմբերի սկզբին։

—

Խմբագրութիւնը յիշեցնում է բաժանորդներին, որ հասցէն փոխելու ժամանակ պէտք է ուղարկել 40 կոպէկի մարկա եւ յայտնել հին հասցէն նշանակելով այն թւահամարը, որ գտնվում է բանդերօլի վրա։

—

Գարնանային քննութիւնները Անտառային ինստիտուտում, որոնք սկսվեցին ապրիլի 9-ին, աւարտվեցին մայիսի 26-ին։ Շատ ուսանողներ յետաձգեցին քննութիւնները մինչեւ աշուն։ Այս տարի Անտառային ինստիտուտում 511 ուսանողներ կան, որոնցից 67—չորրորդ կուրսումն են։ Աշնանային քննութիւնները կը սկսվեն ինստիտուտում սեպտեմբերի 1-ին եւ կաւարտվեն սեպտեմբերի 22-ին։ Ընդունելութիւնը անտառային ինստիտուտը ժանել ցանկացողների վերջանում է յուլիսի 1-ին։

—

Հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրութեան մէջ մի նախագիծ է մշակված, որով պէտք է պետական ծառայութեան իրաւունքներ տրվեն երկաթուղիական բոլոր ծառայողներին։ Այդ նախագիծը կը քննվի մինիստրների խորհրդում, իսկ վերջնական վճիռ կայացնելու համար կառաջարկվի կառավարչական բարձր հիմնարկութեան հայեցողութեանը։

—

Մայրաքաղաքի լրագիրները հաղորդում են, որ շուտով արտասահմանից ստացվելու է 8,560 պուդ պղինձ ռուսական սեւ փող կըտրելու նպատակով 1901 թւին։ Այդ պղնձից մաքսահարկ չէ վերցվելու։

—

ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ մեզ գրում են. «Ցորդառատ անձրեւներից յետոյ եղանակը սկսեց լաւանալ. ահա մի քանի օր է լաւ օրեր են լինում։ Այս տարի հացաբոյսը եւ խոտը շատ լաւ են, եթէ պատահարներից ազատ մնան։ Առեւտուրը այստեղ շատ անմխիթար դրութեան մէջ է։ Աւելի եւս վատ կը լինի, երբ զօրքը այստեղից ժամանակաւորապէս հեռանայ ընդհանուր զօրախաղի»։

—

ՇՈՒԼԱՒԵՐԻՑ մեզ գրում են. «Այստեղ արդէն հունձը սկսվել է, բայց ժողովուրդը բոլորովին յուսահատվել է. մուկը շատ է վնասել եւ վնասում. մի օրավարից հազիւ 70 խուրձ են հնձում»։

—

ԳՕՐՈՒՑ մեզ գրում են. «Կիրակի, յունիսի 17-ին, ս. Ստեփանոս եկեղեցու ծխականները երկրորդ անգամ հրաւիրված էին նոր երէցփոխ ընտրելու եւ 1900 թւի եկեղեցու եկեւմուտքի հաշիւները տեսնելու համար։ Առաջինը չը կայացաւ, որովհետեւ 75 ծխականներից ներկայ էին միայն 15 հոգի, իսկ հաշւետեսութիւնը կայացաւ։ Գործակալը մի առ մի կարդաց վրացերէն գրված հաշիւները։ Ծխականները յայտնեցին, որ հաշիւների մէջ կեղծութիւններ կան, այսինքն մոմավաճառութիւնից գոյացած օգուտը քիչ է ցոյց տուած, իսկ արած ծախքերը աւելի։ Անհաարակ ծխականները շատ դժգոհ մնացին երէցփոխի ցոյց տուած հաշիւներից եւ այնպէս էլ հեռացան եկեղեցուց»։

—

ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ մեզ գրում են. «Ահա 5—6 օր է, որ պաշտօնապէս յայտարարվեց, թէ անասունների ժանտախտ կայ. դրա համար անմիջապէս կարգադրութիւն եղաւ եւ հեռագրով հրաւիրվեցին երկու անասնաբոյժեր, որոնք անասունները զննելով՝ հաստատեցին ժանտախտը։ Առ այժմս եղած է հետեւեալ կարգադրութիւնը. գիւղից դուրս պէտք է շինվեն երկու հատ բաւական մեծ փայտեայ չըջապատներ (заборъ), որտեղ պէտք է ջոկ-ջոկ տեղաւորեն անասուններին, հիւանդներին մէկում, իսկ առողջներին միւսի մէջ։ Զօրս կողմը խփեցին սեւ դրօշակներ՝ դրսից եղջիւրաւոր անասունների յարաբերութիւնը կտրելու, իսկ հսկելու համար վարձված են 10—15 պահապաններ հետեւակ եւ ձիաւոր։ Այսօր սպասվում է շրջանային անասնաբոյժը։ Առ այժմս օրական 3—5 անասուններ են սատկում այդ ցաւով, գլխաւորապէս վնասվում են ջահել անասունները։ Ի՞նչ կը լինի մեր դրութիւնը, եթէ կարանտինը երկար շարունակվի։ Վնասն ընդհանուր է, առաւել եւս փայտի գործով պարապողների համար, որոնց զուցէ կարգելեն անտառից այստեղ փայտ բերելու։ Կենսական մթերքները բաւական էժան են, եթէ կարանտինի պատճառով նորից չը թանգանան»։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Ի նկատի ունենալով Թիւրքաց կառավարութեան միջնորդութիւնը, շվէյցարական դաշնակցական խորհուրդը որոշեց ոչ մի պատրուակով չը թոյլ տալ շվէյցարական հողի վրա երիտասարդ թիւրքերի կուսակցութեան այնպիսի հրատարակութիւններ, որոնք վիրաւորական են Թիւրքաց կառավարութեան համար։ Շվէյցարիայում ապրող երիտասարդ թիւրքերը հրաւիրվում են դադարեցնել բոլոր այդ տեսակ հրատարակութիւնները, հակառակ դէպքում շվէյցարական կառավարութիւնը սպառնում է նրանց աքսորել Շվէյցարիայից։

—«Polit. Corr.» լրագիրը հաղորդում է, որ Ադրիանոպոլի վիլայէտի բօլգարական բնակիչներից շատերը ձերբակալված են եւ աքսորված են Փոքր-Ասիայի ամենահեռաւոր մասերը, առանց զինւորական դատարանի։ Պետութիւնների ներկայացուցիչները Կ. Պոլսում այդ առիթով յայտնեցին իրանց դժգոհութիւնը Թիւրքաց իշխանութիւններին։

—Բօլգարական ազգային ժողովը քուէարկեց մի օրէնք, որով արգելվում է առանց թոյլտւութեան զէնք կրելը։ Այդ օրէնքը խախտող անձինք պատասխանատուութեան կենթարկվեն եւ նրանց գործը կը քննվի ոչ թէ սովորական, այլ զինւորական դատարանում։ Այդ օրէնքը շատ զգալի հարուած է հասցնում բօլգարո-մակեդօնական յեղափոխական լիգային, որի գործունէութիւնը, այդպիսով, շատ արագ կը ճնշվի։

—Lokalanzeiger» լրագիրը հաւատացնում է, որ գերմանական կանցլեր Բիւլօվի եւ ներքին գործերի մինիստր կոմս Պօսադօվսկու միջեւ լուրջ տարաձայնութիւններ են սկսվել։ Լրագիրն աւելացնում է, որ երկաթուղիների մինիստր Տիլէն մտադրութիւն ունի հրաժարական տալ եւ որ, երեւի, մեծ փոփոխութիւններ տեղի կունենան մինիստրութեան կազմի մէջ։

„ՄՇԱԿԻ“ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

20 յունիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Յունիսի 21-ին, Ցարսկօե-Սելօում, Նորին Մեծութեան կիրասիրների գնդի տօնախմբութեան առիթով, տեղի ունեցաւ Թագաւոր Կայսրի Բարձրագոյն ներկայութեամբ եկեղեցական զօրահանդէս։

Յունիսի 20-ին Թագաւոր Կայսրին եւ Թագուհի Կայսրուհի Մարիա Ֆէօդօրօվնային բաղդ ունեցան ներկայանալու այն զինւորները, որոնք խեղանդամ են դարձել պատերազմական գործողութիւնների ժամանակ հեռու Արեւելքում եւ ներկայումս գտնվում են Մարինեան ապաստարանում։

ՆԻԺՆԻՑ-ՆՈՎԳՕՐՕԴ։ Գաւառներում ամեն տեղ անձրեւներ եկան. տաքութիւնը բաւական իջաւ։ Հացաբոյսերը լաւանում են արտերում։

ՎՕԼՕԳԴԱ։ Երկրորդ օրն է, որ անընդհատ անձրեւ է գալիս։ Հաճարը լցվում է. գարնանացանքերը լաւանում են։ Սկսում են հնձել։ Խոտերը լաւ են։

ՍԱՐԱՏՕՎ։ Սկսեցին անձրեւներ գալ։ Տաքութիւնը իջաւ։ Հացի եւ արեւածաղկի ձէթի գները բարձրանում են։

ՉԻՍՏՕՊՕԼ։ Հաճարը սկսելու են հնձել երկուշաբթի օրից. ընդհանրապէս միջակ հունձ է սպասվում. գարնանացանները մեծ մասամբ վատ են, մարգագետինների խոտերը բաւարար են։

ԿԱՍՍԵԼ։ Լէյպցիգի բանկի պարտատէրերի յանձնաժողովի ու կօնկուրսային վարչութեան եւ այստեղի՝ մրուրի չորացման բաժնետիրական ընկերութեան վերահսկիչ խորհրդի դիրեկցիայի միջեւ եղած բանակցութիւնները ոչ մի արդիւնք չունեցան։ Այս առաւօտ լէյպցիգեան բանկը ընդհատեց բանակցութիւնները։ Հաւանական է թւում, որ կօնկուրս նշանակվի մրուրի չորացման բաժնետիրական ընկերութեան վրա։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Այստեղի ֆինանսական շրջաններում տաք կերպով քննադատվում է Սալօնիկ—Կ. Պօլիս գծի երկաթուղիական ընկերութեանը քիլօմէտրական երաշխաւորութիւն վճարելու հարցը։ Բ. Դուռը պարտ է այդ ընկերութեան 40,000 թիւրքական ֆունտ քիլօմէտրային երաշխաւորութիւն անցեալ տարվայ համար։ Ընկերութեան բաժնետէրերի ընդհանուր ժողովը, որ պէտք է կայանար անցեալ շաբաթ օր, յետաձգվում է երկու շաբթով, որովհետեւ Բ. Դուռը հրաժարվել է պարտքը տալուց։ Քիլօմէտրային երաշխաւորութիւնից օգտվող հինգ երկաթուղիական ընկերութիւնների դիրեկտօրները այսօր քննում էին, թէ ինչ քայլեր կարող են ձեռք առնել եւ վճռեցին դիմել դեսպաններին, խնդրելով հարկադրել Բ. Դրան կատարել իր պարտականութիւնը դէպի Սալօնիկ—Կ. Պօլիս երկաթուղիական ընկերութիւնը։

ԿԱՍՍԵԼ։ Այսօր կօնկուրս նշանակվեց մրուրի չորացման բաժնետիրական ընկերութեան գործերի վրա։ Ընկերութեան գլխաւոր դիրեկտոր Շմիդտ անյայտ բացակայութեան մէջ է։ Վերահսկիչ խորհրդի նախագահ Ջումպֆ ձերբակալված է։

ԻՕՀԱՆՆԷՍԲՈՒՐԳ։ Անձնատուր եղած բօէրները հաղորդում են, թէ Դէլարէյ միացել է Կէմպի հետ, որ բանակ է դրել Րուստէնբուրգի մօտ։

22 յունիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ներքին գործերի մինիստրի դիւանատան կառավարիչ կոմս Մուսին-Պուշկինին հրամայված է լինել պետական ազնուական կալուածական եւ գիւղական բանկերի կառավարիչ։

Պետերբուրգի ուսումնարարական շրջանի հոգաբարձու Սօնին նշանակվում է մինիստրի խորհրդի անդամ եւ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրութեան ուսումնական կօմիտէտի նախագահ։

Ներքին գործերի մինիստրը, յունիսի 21-ին ճանապարհ ընկնելով մի քանի նահանգները եւ իրան վերապահելով մինիստրութեան նշանաւորագոյն գործերի ղեկավարութիւնը եւ ուղղութիւն տալը, յանձնեց ընթացիկ գործերի վարչութիւնը մինիստրի օգնականներին։

ԽԵՐՍՕՆ։ Ցորենի հունձը նահանգում սկսվեց բարենպաստ հանգամանքներում. լաւ բերք է նախատեսվում։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Մի քանի օր առաջ այստեղ եկած ալբանական անուանի քաղաքացիները մի յիշատակագիր ներկայացրին Իլդիզ-Քեօսկ, որի մէջ յիշեցնում են Ալբանիայի վերաբերմամբ սուլթանի ներբս տուած խոստումների մասին։ Ասում են, որ այդ քայլը սուլթանի վրա անախորժ տպաւորութիւն գործեց։

Սերբիական դեսպան Գրուիչ հաղորդեց արտաքին գործերի մինիստր Տէվֆիկ-փաշային, որ Նօվօբազարի սանջակի Սինիցայի շրջականերում ազգաբնակութիւնը տանջվում է Թիւրքաց զօրքերի յարձակումներից եւ խընդրում էր անհրաժեշտ օգնութիւն հասցնել այդ ազգաբնակութեանը։ Տէվֆիկ-փաշա պատասխանեց, որ Բէլգրադի Թիւրքաց դեսպանը յանձնել է Բ. Դրան սերբիական կառավարութեանը համապատասխան գանգատներ։ Մինիստրը պատասխանեց, որ մեծ վէզիրը զբաղվում է այդ գործով։

Իսմէն աքսորված հարիւրից աւելի մահմեդականներ այսօր ուղարկվեցին այնտեղ Թիւրքաց շոգենաւով։

Բ. Դուռը նիզամներ ուղարկեց Մակրա Թիւրք-յունական սահմանի վրա՝ սեփականութեան իրաւունքների մասին չէրնօգօրցիների եւ ալբանցիների միջեւ ծագած վէճերը կարգադրելու համար։ Չէրնօգօրիական դեսպանը հաղորդեց, որ իրան յանձնարարված է կառավարութեան կողմից պահանջել Բ. Դռնից՝ յետ կանչել նիզամներին եւ ճանաչել Չէրնօգօրիայի իրաւունքները, այլապէս կարող են ընդհարումներ առաջանալ։

ԲՈՒԽԱՐԷՍՏ։ Երէկ երեկոյեան պատգամաւորների ժողովի մեծամասնութեան եւ սենատի կուսակցութիւնների ժողովում մինիստր-նախագահը յայտնեց, որ առեւտրական պայմանագիրը Թիւրքիայի հետ կապված է հինգ տարով, բայց այդ պայմանագիրը կարող է վերացվել երեսուն ամիսներից յետոյ։ Պատգամաւորների ժող վը ընդունեց այսօր, որ շարունակվի գոյութիւն ունեցող ռումինօ-թիւրքական առեւտրական պայմանագիրը, մինչեւ նոր պայմանագրի պաշտօնապէս կապելը։

ԼՕՆԴՕՆ։ Համայնքների ժողով։ Ռուսաստանի ընթացքի մասին Մանջուրիայում հարցապնդումին Կրանբօրն պատասխանեց, թէ իր նախկին բացատրութիւններին ոչինչ աւելացնելու չունի։ Րանդէլս (պահպանողական) հարցնում է Չէմբէրլէնին, թէ արդեօք նա հարկաւոր չէ՞ համարում, գաղթականութիւնների մէջ հետաքրքրութիւն զարթեցնելու համար դէպի կայսերական գործերը, առաջադրել Թագաւորին, թէ որքան աւելի շահաւէտ կը լինէր Բրիտանական կայսրութեան համար, եթէ «մեծութիւն» տիտղոսը, որ նրան պատկանում է, այնպէս գործադրվէր, որ աւելի պարզ երեւար նրա մէջ նրա արքայական եւ կայսերական գերիշխանութիւնը ամբողջ Բրիտանական կայսրութեան վրա։ Չէմբէրլէն պատասխանում է, որ ինքն շուտով կարող կը լինի համապատասխան դօկումէնտներ ներկայացնել եւ օրինագիծ առաջարկել։

ԲՈՒԷՆՕՍ-ԱՅՐԷՍ։ Կառավարութիւնը խընդրեց պարլամենտից պաշարման դրութիւն հրատարակել վեց ամսով։

ԼՕՆԴՕՆ։ Համայնքների ժողովը երկրորդ ընթերցանութիւնից յետոյ ընդունում է փոխառութեան վերաբերեալ բիլլը։ Վիճաբանութիւնների ընթացքում Լլօյդ Ջօրջ եւ Կէմպբէլ Բաննէրման խիստ կերպով յարձակվում են կառավարութեան վրա նրա անհաշտութեան համար բօէրների վերաբերմամբ։ Բրօդրիկ ապացուցանում է, որ Դէվէտ, Դէլարէյ եւ Բօտա մերժեցին այն հաշտութիւնը, որ կը կայանար առանց անկախութիւնը ճանաչելու։ Կրիւգեր նոյնպէս, ինչպէս հաղորդեցին Բուրգէր եւ Շտէյն, խորհուրդ էր տալի շարունակել պատերազմը։ Կառավարութիւնը այժմ չէ կարող հաշտութեան այնպիսի պայմաններ տալ, որ նա մերժում էր անցեալ տարի։ Բալֆուր ապացուցանում է, որ բօէրները յոյս ունեն, որ անգլիական բօէրական կուսակցութեան վերջնական յաղթութիւնը նրանց անկախութիւն կը տայ, դրա համար էլ այդ կուսակցութիւնը ձգձգում է պատերազմը եւ աւելացնում է կանանց եւ երեխաների տանջանքները։ Կէմբէլ Բաննէրման բողոքում է «բօէրական կուսակցութիւն» տէրմինի դէմ։ Բալֆուր այդ խօսքը յետ է առնում։

ԽԱՐԿՕՎ։ Այստեղի կալուածական բանկի պատասխվը եօթ եւ կէս միլիօնով աւել է ակտիվից։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻՒՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ

սրանով յայտարարում է, որ նրա առեանում ներկայ յունիսի 27-ին, ցերեկվայ 1 ժամին, աճուրդ է նշանակված Օրլօվսկայա փողոցը կանօնաւորելու եւ սալայատակելու, նոյնպէս այդ փողոցով յենապատ կառուցանելու համար, 3255 ր. 35 կ. գումարի։ Աճուրդին մասնակցել ցանկացողները կարող են տեսնել պայմանները Վարչութեան III շինարարական բաժնում բոլոր լի օրերը, ցերեկվայ 9-ից մինչեւ 2 ժամը։ 1—3

Լոյս տեսաւ
Ա. Լալայեանի
Ա Լ Բ Օ Մ
Կարս քաղաքի եւ նրա շրջանի տեսարաններ
(Կարս, Սարիղամիշ, Արդահան, Խնձկոնք, Մաղասու բերդ, Անի, Բագնայր, Հոռոմոս, Ջրփլու. ընդամենը 32 նկար)։
Գինն է 1 ր. 50 կ. ճանապարհածախսով։
Դիմել՝ А. Лалаянцу. Карсъ. 4—10

Հ Ր Ա Ւ Է Ր
Այսու յարգոյաբար հրաւիրվում է Թիֆլիսի Վանքի աւագ եկեղեցու միաբան տէր Եզնիկ աւագ քահանայ Երզնկեանցի ծխական ժողովուրդը յիշեալ եկեղեցին, ամսիս 24-ին, առաջիկայ կիրակի օրը, 12 ժամին, գաղտնի քուէարկութեամբ ընտրելու Սուրէն Երզնկեանցին՝ յիշեալ եկեղեցուն սպասաւորելու համար։
Գործակալ ա. մ. եկ. հայոց Թիֆլիսի
1—2 Զաքարիա քահ. Զարդեղեանց

Ախալքալաքի գաւառի Գոմ գիւղում բնակվող Ցարութիւն Տէր-Սիմէօնեան Սարգսեանց սրանով յայտնում է, որ ցանկանում է
ՏԻՐԱՑՈՒԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ
ծառայել Թիֆլիսի եկեղեցիներից մէկում։ Հըմուտ է նոր հայկական ձայնագրութեան եւ հին հայկական եկեղեցական բոլոր արարողութիւններին—շարականներին. ունի աջող ձայն։ Համաձայն է գնալ եւ որ եւ է ուրիշ քաղաք։
Հասցէն՝ Բէթղեհէմի ս. Աստուածածին եկեղեցու սենեակներում մինչեւ յունիսի վերջը, այնուհետեւ Ախալքալաք՝ Գէորգ Կիրակոսեանին։ 1—3

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ
համար հարկաւոր են երկու ուսուցիչ, մէկը, որ աւանդելու է դպրոցական դասարաններում բնական պատմութեան 8, բնագիտութեան 7 դաս, իսկ պատրաստականներում Թուաբանութեան 11 դաս 1320 ր. ռոճկով, լինելու է համալսարանաւարտ բնագէտ կամ մաթեմատիկոս. միւսը, որ աւանդելու է պատրաստականներում ռուսաց լեզուի 18 դաս, 720 ր. ռոճիկով, պէտք է լինի ուսուցչական ճեմարանը (учительскій институтъ) աւարտած կամ պատշաճաւոր վկայական ունեցող (բաւատէր ուսուցիչ։ Ցանկացողները թող դիմեն въ Нахичевань на-Дону, Ректору Семинаріи, Г. Чарихьяну.
Տեսուչ դպրանոցի պետական խորհրդական
Գ. Չարխեան
(չ. չ.) 5—6

ՍՕՉԻԻ գիւղերում արտադրվում է ընտիր Ծ Խ Ա Խ Ո Տ Տրապիզօնի սերմ, մօտաւորապէս 20,000 պուդ եւ ծախվում է պուդը 6—12 րուբլիով. ծխախոտը վաճառականին յանձնելու համար պատրաստ է լինում գարնանը, բայց առուծախը կատարվում է օգոստոսից մինչեւ սեպտեմբեր ամիսները, որի ժամանակ վաճառականները տալիս են կանխավճար (զադատկա) եւ պայմանաւորվում։ Հրաւիրում ենք բոլոր գործարանատէրերի եւ վաճառականների ուշադրութիւնը։ Մանրամասնութիւնների համար դիմել Сочи, Черноморской губерніи, Вагаршаку Минасьянцу. 4—4

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET C-ie
ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ն. ՊԱԿԷ ԵՒ ԸՆԿ.
կանօնաւոր եւ ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ.
եւ հակառակը՝ Բաթումից Մարսէլ, մտնելով Տրապիզօն, Սամսօն եւ Պօլիս։ Մեկնում է Բաթումից՝ չորեքշաբթի 4/17յուլիսի շոգենաւ՝ ՍԻՐԿԱՍԻ, նաւապետ ԳԱՐՐԻԳ։ Եւ այսպէս շարունակաբար, երկու շաբաթը մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին կէսօրից յետոյ։
Բաթումից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակներ տրվում են սովորականից պակաս գներով։
Ամիսը մի անգամ կանօնաւոր հաղորդակցութիւն Բաթումի եւ Անտվէրպէնի մէջ, ընդունելով ապրանքներ բոլոր հիւսիսային նաւահանգիստների համար։
Ապրանքների եւ ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճեն դիմել ընկերութեան գործակատարներին՝
ԲԱԹՈՒՄՈՒՄ—պ. Վիկտոր դ'Արնօին, Նաբէրէժնայա։ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ—պ. Օ Գ. Բարեկենդանեանին, Սիօնի փող. Խօջափարուխօվի եւ Մայսուրաձէի քարվանսարա։ ԲԱԳՎԻ—եղբ. Վ. եւ Ի. Մուրթաֆեաններին, Նաբէրէժնայա փողոց, տուն Կրասիլնիկեանի, № 27։ ՆՕՎՕՐՕՍԻՑՍԿ—Վլադիկաւկազի երկաթուղու առեւտրական գործակալութիւն (ե. հ. չ.) 19—20

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ
Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր
ՏԱՍՆԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
Առեւտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Աւարտողները ստանում են ատտեստատներ։
Աւանդելի առարկայք սրանք են՝ 1) Առեւտրական Տնտեսութիւն, 2) Առեւտրական Թուաբանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրա, 5) Առեւտրական Թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մարհակ կանոնագրութիւն և 7) Գեղագրութիւն, վատ ձեռքի ուղղելը։
Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սօլօլակում, Ալէքսանդր Փրիդօնովի տանը № 9, Սերգիեվսկայա և Լերմօնտօվսկայա փողոցների անկիւնում։ Ծրագիրը և կանօնները կարելի է ստանալ ձ ր ի ա պ է ս եղբ. Ծովիանօվների բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում։ Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Тифлисъ, С. П. Мануэльянцу. (չ. չ.) 4—25

ԳՈՒՏՏԵՆԲԵՐԳ ԳՐԱԽԱՆՈՒԹՈՒՄ
վաճառվում է
ԱՏԱՄՆԵՐԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
Աշխատ. դօկտոր Մ. Իւթիւճեանի
ԳԻՆՆ Է 25 ԿՈՊ.
Նոյն տեղից կարելի է ձեռք բերել նոր լոյս տեսած եւ այլ ամեն տեսակ գրքեր։ Գումարով գնողներին զիջումով։
Դիմել՝ Тифлисъ. Книжный магазинъ „Гуттенбергъ" (Лорисъ-Меликовская улица, № 11), Г. Галустяну. 2—5

ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐԶԱՆ
հրաւիրում է խմբի անդամներին, տիկիններին, օրիորդներին եւ պարոններին շնորհ բերել իր մօտ հինգշաբթի, յուլիսի 5-ին, երեկոյեան ժամը 6-ին, առաջիկայ Կ ո վ կ ա ս ե ա ն ց ո ւ ց ա հ ա ն դ է ս ի ն սեպտեմբերի 1-ից մինչեւ նոյեմբերի 1-ը ե ր ե ս ո ւ ն հ ա մ ե ր գ երգելու համար խումբ եւ ծրագիր կազմելու։ Ընդունվում են նոր անձինք եւս։ Тифлисъ, Мухранская улица, д. Мухранскаго. 5—5

Պետերբուրգի բժշկական վարչութեան թոյլտւութեամբ։ Մեծ արկղիկը 5 րուբլի, փոքրը—3 ր. եւ 1 ր. 50 կ.։

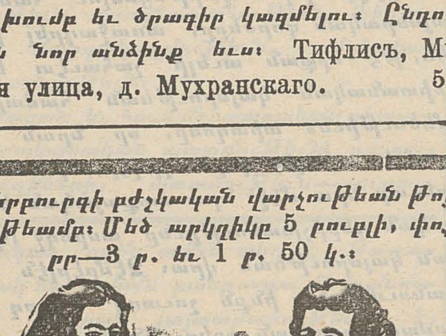

ՆՈՐ ՄԻՋՈՑ
մազերը բուսցնելու եւ ամրացնելու համար, ոչնչացնում է թեփը։ Դուրս է եկել նաեւ բոլորովին նոր միջոց
Ձ Ո Ւ Ի Կ Ա Թ Ը
երեսին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն տալու համար, ոչնչացնում է արեւի պատճառած թխութիւնը, մուները, տալիս է կաշուին քնքշութիւն եւ սպիտակութիւն։ Այդ գները չափաւոր են. մեծ սրուակը, արկղիկի մէջ, 2 րուբլի, փոքրը—1 ր. 50 կ. Ծախվում են բոլոր պարֆիւմերական եւ դեղավաճառական խանութներում։ Գլխաւոր պահեստը գտնվում է Պետերբուրգում, Պուշկինսկայա փողոց տ. № 15, բնակարան № 12. պահեստի բաժանմունքները գտնվում են. Թիֆլիսում կովկասեան դեղատան ապրանքների վաճառման ընկերութեան խանութում՝ Երեւանեան հրապարակ եւ նրա բաժանմունքում, Միքայէլեան փողոց եւ Բագւում. նաեւ Միքայէլեան կամուրջի վրա, Պապօվի եւ Արիստակօվի դեղատներում։ Օտարաքաղաքացիների պատուէրները կատարվում են անմիջապէս՝ պօստով։ 30—100

(Մայ. 12, յուլ. 12, 23.)